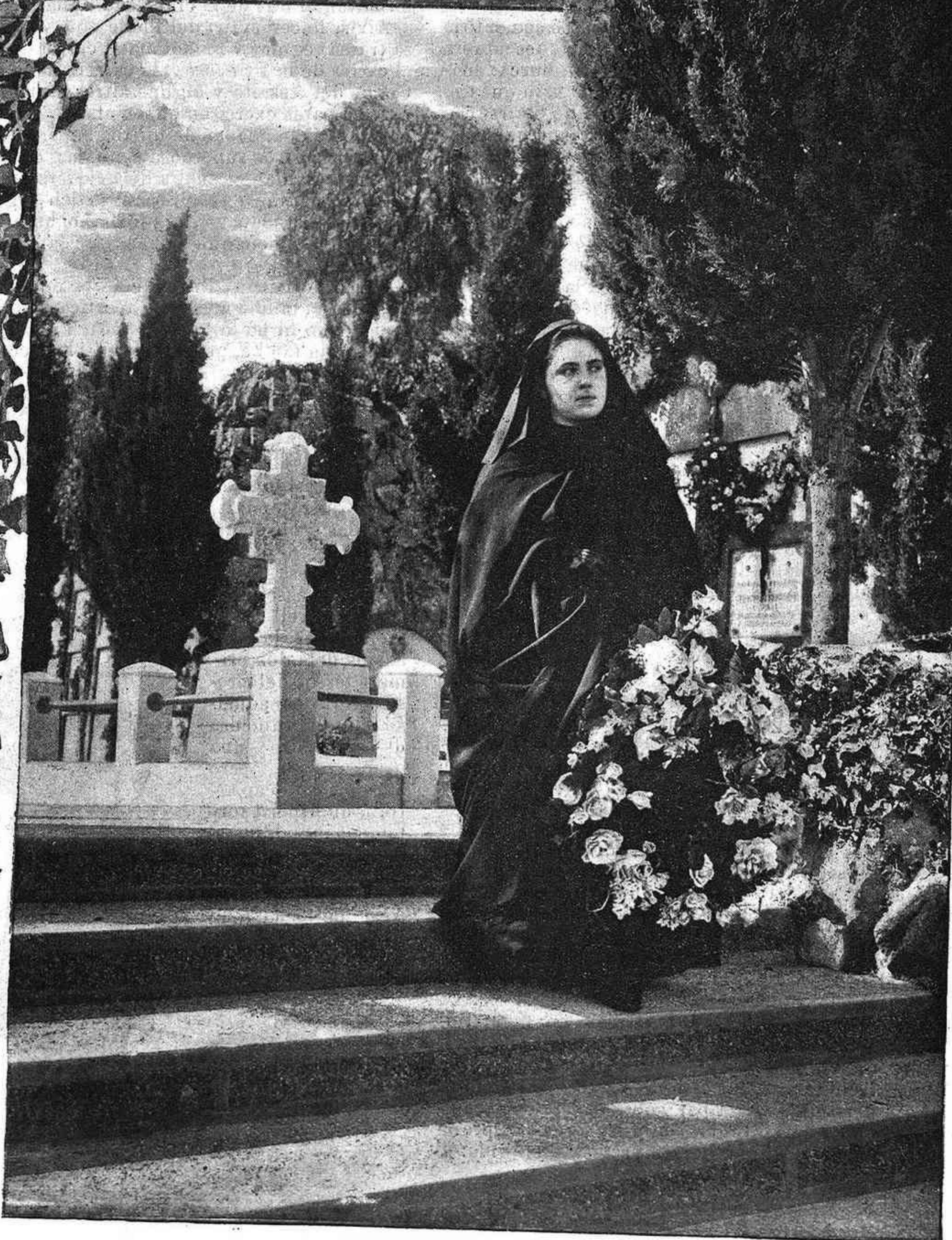

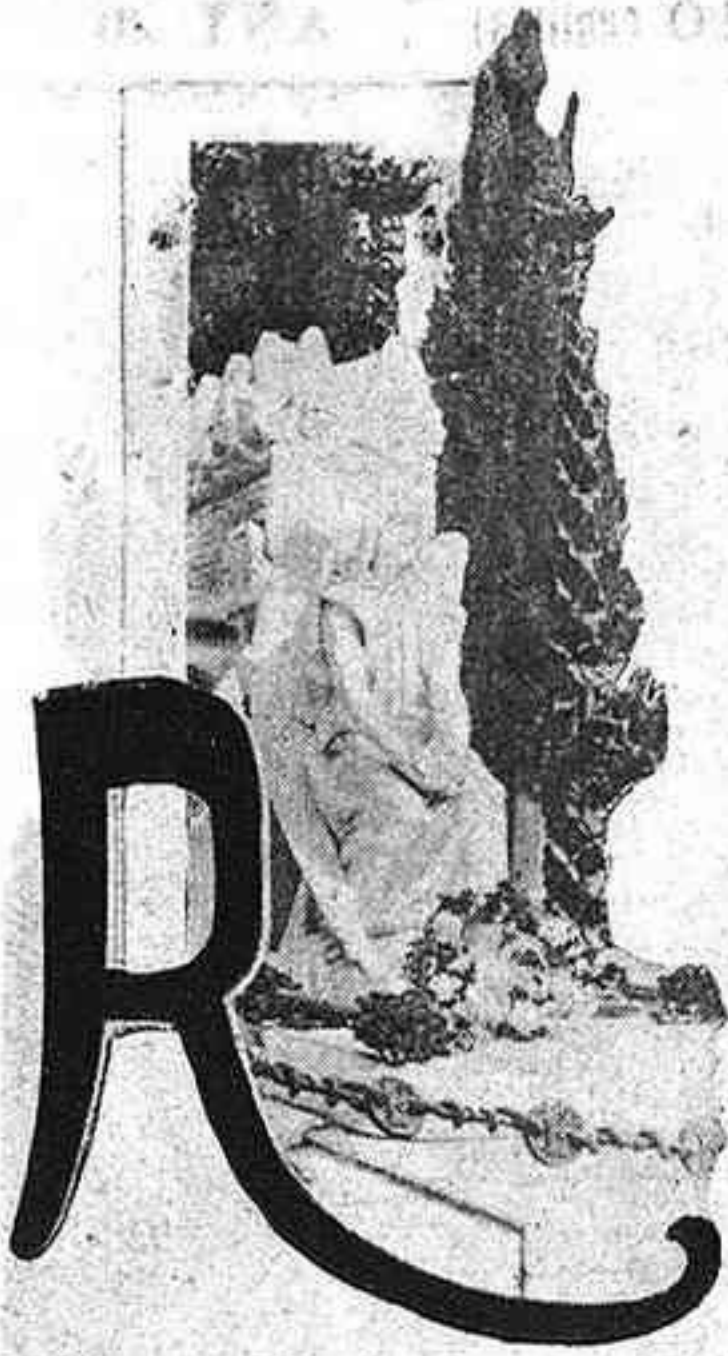
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

(Fotografia especial de *La Esquilla*.)

¡Diada trista!

CRONICA

ECORRENT els cementiris de Barcelona, baix molts conceptes, dignes de ser visitats se veurà que las ciutats de la mort, retratan la vida de la capital catalana.

Parodiant una coneguda frase, podria formularse la següent proposició: «Manifesteume la manera que te un poble d'honar als seus difunts y 'us diré quinas son las sevas preocupacions predominants, y quin es lo séu caràcter típich.»

Aixís en los cementiris de Barcelona's descubreix sense fer grans esforços d'atenció pera buscar analogias y punts de contacte la població viva que treballa adelarada ab l'afany individual de obrirse camí, de guanyarse sisquera un passament quan no pot reunir una fortuna, pera disfrutar lo major número possible de comoditats, ab la major economia possible, en quant als que no logran arribar gayre enllá, y ab certa ostentació marcadament burgesa 'ls que arriban á alcansar una posició desahogada.

Además, si ho miran bé, veurán que 'ls cementiris reflectan en conjunt y en detalls, la manera especial de ser de la ciutat en sas diversas épocas y períodos successius de desarrollo, aixís com també 'l caràcter peculiar de las generacions barceloninas que s'han anat empenyent arrastradas pel curs incessant de una renovació contínua, que no 's deté ni recula.

**

Pochs serán avuy els que recordin l' época patriarcal, en que 'ls morts eran sepultats en las iglesias ó en los petits cementiris disposats á redós de las mateixas. En aquells temps de pietat candorosa y de vida casulana, l' iglesia donava aculliment á las despullas de sos feligresos, que de pares á fills anavan á omplir ab los seus ossos los vasos y 'ls carners.

Res de ostentacions vanas é insolents que s' allessin sobre 'l nivell general de la ciutadania honrada. 'Ls sepulcres ostentosos estavan vedats al comú dels ciutadans, per ríchs que fossen, concedintse únicament als que en la vida social havían alcansat certa gerarquia, ja en la governació del Estat, ja en la Iglesia, ja en la Milicia. No s' hauria trobat en aquella época un prelat, com el de Vich, que hagués brindat l' interior de la restaurada bassílica de Ripoll á un ricatxo, sols per haver contribuít á sufragar una part de las obras, afalagant sa vanitat fins al punt de permétreli construhirse un sepulcre tan ostentós que deixa molt enrera als que tancan las mortals despullas dels reys de Aragó y altres varons ilustres. No se n hauria trobat tampoch un altre, com el de Barcelona, que hagués anat al capitalista, costejador de la migrada fatxada de la Seu, á oferirli ab lo compromís d' enterrarlo en l' interior del temple, la glorificació, en ell personificada, del diner, del vil metall.

En la ciutat anterior al sigle present tot lo mes que 's permetia era grabar sobre las llosas sepulcrales el nom dels difunts acompanyat casi sempre de las eynas del ofici que havían professat en vida: l'

estisora del sastre, lo ribot del fuster, la paleta del mestre de casas, lo martell del manyá... En cap s' hi veu en cambi ni la bossa del juheu, ni 'l dogal del usurer.

Y en aquell conjunt de cementiris particulars de cada parroquia s' hi reflexava la vida especial de una ciutat estreta, encongida, modesta, tranquila y sumament familiar. Las llosas sepulcrales dels claustres de la Seu son cusinas germanas dels típichs y estrets carrers de la ciutat vella que avuy encare 's conservan en distints punts de Barcelona y principalment en los alrededores de la mateixa catedral.

A tal població, tal cementiri.

Las modernas corrents de l' higiene vingueren per fi á desterrar aquesta mena [de camps-sants en poblat, com las mateixas corrents foren també las que havían de promoure l' obertura de vías rectas, á través de aquell embolich de carrerons tortuosos que formavan el nús de la ciutat amurallada.

Aixís, lo cementiri del Poble nou, correspón per sa trassa regular y monótona al carrer de Fernando, al carrer de la Princesa, als carrers de la Unió, del Conde del Assalto y alguns altres en los quals els nostres pares exerciren el séu afany de reformas urbanas. Las bandadas de ninxos superposats ¿no recordan els pisos superposats de las casas estretas que predominan en molts dels carrers de la ciutat vella? Si 'ls morts respiressin, estich segur que al trobarse aparedats en lo ninxo no anyorarian pas gayre l' habitació que deixan y en la qual vivían... ofegantse.

Pero no tot son ninxos estrets en lo cementiri vell. Hi ha també un espay aporticat destinat á panteons, com hi ha 'n lo casco antich una Plassa Real aporticada també, perque tot acabi de correspondre y armonisarse.

S' hi veuhen aquí y allá sepulturas luxosas, algunas adornadas ab obras d' art de mes ó menos bon gust, talment com en la ciutat vella s' hi troban també casas de certas pretensions, ab adornos y galindaynas, sino totas de un gust depurat, degudas á un manifest afany d' ostentació burgesa.

Qui 's passeji pel cementiri vell se passejará per la Barcelona dels dos primers tersos del present sigle; per aqueixa ciutat anhelosa d' empendre una gran volada, pero aferrada com cap altra á un esperit fortament individualista, gracias al qual cadascú mira per ell, no cuidantse gran cosa del bé comú ni de la pública comoditat.

LA MORT DELS CONSUMS

—¡Abur! S' ha acabat el plet.
¡Deu t' haji perdonat, Meco!

(Funerals, no se n' han fet:
tot ha anat á palo seco.)

Aqueixa Barcelona se troba retratada fidelment en aqueix cementiri avuy estancat, ofegat, com ofegada y estancada está també la ciutat vella, pendent de una reforma que may mes s' acaba de realisar.... per culpa principalment de molts amos de ninxos.... vull dir: de molts amos de casas.

Y de igual manera es una representació bastant cabal del *Ensanxe* 'l cementiri nou de Montjuich. Conta aquest ab avingudas amples y espayosas, ab arbres y jardins, ab construccions arquitectónicas de molt preu, ab elements artístichs que revelan el vol considerable que han anat prenent á Barcelona las bellas arts que tant contribuheixen als progressos del bon gust.

A nova ciutat, nou cementiri.

Per altra part, no es gens extrany lo que passa. Els mateixos qu' en vida solen construhirse casas confortables dotadas de totas las comoditats y costosas fincas de recreo ab tots els regalos, procuran adquirir en lo cementiri suntuosos panteons, com si desitjessin que 'l tránsit del ser al no ser no 'ls resulti tan violent á l' hora de la mort, qu' es en rigor l' hora única de la igualtat humana. Ab galas procuran disfressar l' aniquilament del individu, ja que no poden evitarlo.

Y com son uns mateixos els arquitectos, escultors y artistas que elaboran la morada dels vius y 'l postrer refugi dels difunts, res té d' extraordinari que las casas de la ciutat nova y las construccions de la

nova Necrópolis ofereixin per son aspecte un senti de compenetració tan íntima.

Vels'hi aquí, com la Barcelona que viu está retratada ab molta fidelitat en la Barcelona dels morts. Los cementiris han anat seguint las evolucions y progressos de la capital catalana.

La vida individual se troba en lo lloch del etern descans admirablement representada.

Pero ¿y la vida colectiva?

Per lo que toca á n' aquesta cap necessitat té de mausoleus ni de construccions funerarias en los cementiris. Ja fa molt temps que s' está pudrint en la Casa gran de la Plassa de Sant Jaume.

P. DEL O.

LO LLORER Y 'L XIPRER

Tant los llores de la gloria
com los xiprers de la mort
son arbres que fan memoria
de nostra futura sort.

Per assó m' ocorre á estonas
que fora bó plantar junts
los llores de las coronas
ab los xiprers dels difunts;
perque si massa s' ufana
l' estufera del llores
gronxat per la gloria vana:
—«Company—li diguí 'l xiprer—

¿qué mes natural que arrencarlo, com més depressa millor?

Y tan depressa va ser arrencat, que l'endemà ningú va adonarse del escamoteig. Al corpulent plátano número nou de la Rambla de las Flors li havia passat lo que als protagonistas de *Mar y cel*: ¡Ni rastre!

En Morris ho exigeix, en Morris ho vol, y á la Casa gran no hi ha qui s'oposi á la seva voluntat soberana.

La marxa de *Cádiz* de ca la Ciutat es aquesta:

—¡Vi... va... en... Morris! ...—

¡Tot pel tranvía eléctric!

Tranvía que avants de néixer ja mata arbres ¿á qué no arribará quan ja funcioni?

UN MORT ILUSTRE

—¿Ahont es lo monument que van dir que 'm feyan?

Lo menos que pot fer es matar personas.
Per supuesto, ab l'autorisació y 'l beneplácit del nostre Excelentíssim Ajuntament, á qui 'ls diables se 'n emportin.

A. MAROH.

DAVANT DE LA TOMBA D' ELLI

¡Misericordia humana!

SONET

Allá, al peu de una tomba, agenollada una dona s'hi veu molt afigida plorant amargament sens fré, sens mida pel seu marit difunt, com cada anyada.

Son rostre marca clar que está afectada y que reclama á Deu alguna vida, besant una gran creu mitj consumida que hi ha prop de la tomba, abandonada.

Al cel enlayra 'ls ulls la pobra dona y exhala algun sospir ple... d'amargura, que va á rompre 'l silenci que impresiona. Y un cop ha suspirat, trista murmura:
«Ves hont el trobaré un estafalari que 'm guanyi tant com tú tan bon salari.»

J. ZENITRAM.

TIPOS DEL TENORIO

Aquell que vol conquistá sense com vé ni com va, á tantas com va veyent, aquet tot l'any está fent de *Tenorio*... casulá

Aquell altre que somia casarse qualsevol dia ab una xicota honrada y després li surt... tarada, aquest tipo es el *Mejia*.

Aquell vell que en son furor no vol perdre 'l pundonor mentres que sa filla guilla ab un cómic ó un *quindilla*, aquest fa 'l *Comendador*.

Aquell que, sens que s'inmuti juga al *cau* y juga al *tuti* ab diners del cafeté, aquest *calabra* també tot l'any fa 'l papé de *Ciutti*.

La xicota qu' en excés llegeix perque 'l seu promés l'estimi á tall de novela, aquesta ab tot y ser lela fa 'l paper de *Donya Inés*.

La que veyém passejant per la Rambla acompanyant á una ... sens que res la supti, aquest no hi ha qui ho dupti, fa de *Brigida*... pagant.

Fa d' *Avellaneda* en forma el tipo que está conforme ab tot lo que un'altra diu; y fa 'l *Centellas* al viu el valent que dú uniforme.

Y així tal com ho he explicat, tot l'any en la societat, ab més ó menos *jolgorio* se representa 'l TENORIO sense pagá propietat.

BONAVIA Y RIUS VIDAL.

MELANCOLIA

Es lo dia dels Morts, ¡quin fret!... Contemplo com lo vent va arrencant

las pocas fullas grogas qu' encar quedan als arbres del passeig abandonat.

Es lo día dels Morts.... ¡y qu' entristida que ha quedat la ciutat!

Talment sembla que sigui un cementiri, un cementiri gran....

Es lo día dels Morts. Desde ma cambra y darrera dels vidres mitj glassats, veig gent que 's dirigeix al cementiri indiferents els uns, altres plorant.

Es lo día dels Morts. Es nostre dia, infelissos companys, que, com jo, aneu pel mon sense esperança, tristos... desenganyats...

Es lo día dels Morts, companys de l' ànima; avuy es nostre dia y ningú ho sab puig que la carn mitj morta encar palpita.... es lo nostre esperit qu' está glassat.

Es lo día dels Morts; be prou voldríam com ells, sota una llosa descansar: si trobem trist lo mon ¿perqué 'ns hi deixan? ¿Potser després la Mort, hi han més pesars?....

SURISENTI.

LA CORONA

El día dels morts s' apropava y volia una corona. Vaig deturarme davant de una especie d' aparador d' una florista que aquells días havia retirat las flors de drap per floreros; els ramets pel pentinat; las rosellas y espigas y margaridas per ornament de sombreros; las fulletas retalladas, posadas á pilotets y números de un herbari per las noyas de sa casa; las flors de colors llampants que havían de dur un vespre y aixafarse en l' orgia; y en comptes de aquell mostruari, de aquells flors cromo, producte d' industria mansa embaratint la bellesa y burlantse de aquells sospirs de la terra qu' esclatan pel cor dels homes, s' havia omplert l' aparador de tota mena de coronas.

Posadas ab el gust práctic de que 's val el negociant per atreure la parroquia, allí 's veyan recordansas per tots els senstiments y per totas las fortunas. N' hi havia de porcelana porque 'l recort al difant resistís las plujas y tronadas; n' hi havia de pisa que no 's trencavan ni rebotentlas per terra; n' hi havia de paper cuyro, talladas ab un motllo sentidíssim; n' hi havia de paper pintat, per disgustos interins, ab unas gotetas de vidre figurant las llágrimas y la rosada; n' hi havia de ferro, las destinadas á sentiments generals, á la mort de un president, de un mestre de casas ó un comandant de bombers; fins pensaments de *peluche* hi havia ab el preu penjat á sota; d' totas n' hi havia menos de flors naturals, menos d' aquellas que son las mes agrahidas.

Vaig entrar, y dins la botiga l' olor de quincalla, l' aire d' administració donava fret á l' ànima. Las perpetuinas, enfiladas formant sostre, per ordre de midas y preus; las de vidrets, darrera dels grans armaris; una corona de mostres com pessa d' exposició premiada á dos ó tres capitals, al cap-d' amunt de la sala, y al dessota las capsetas de las cintas ab las següents inscripcions: Capsa vuit: *A los queridos esposos*. Capsa vint: *A los inolvidables padres*. Capseta: *Recuerdo eterno*. Vintidós: *A los amigos del alma*. Y així la botiga plena, ab las lletras dauradas y retalladas.

Tres senyoras seyan, y un dependt molt amable 'ls ensenyava las mostres, el género y la qualitat de las prendas.

—Es pel seu pare?—preguntava 'l dependt.

—Ay, no, senyor!—deya la mes jove, deixant anar un sospir llarch.—Es pel meu pobre marit!

—Sent aixís, li recomano aquesta gran, que, com veu, es de porcelana negra. Se 'n venen moltíssimas. La marquesa de Bellmás, ens en compra duas cada any.

—Qué 'us sembla?—pregentá á las altras duas senyoras.

—Me sembla molt seria—digué la una.

—Y de molta novedat—digué l' altra.

—En quant á aixó—digué 'l dependt—en lloch están tan ben sortits. Las rebém directament de las fábricas millors. Son fetas ab máquina y sols aixís podém darlas al preu que las veném. Si volguessin gastar menos tením el mateix model, pero ab menos porcelana; pero no 'ls hi aconsello: essent pel marit, no li vingui d' una mica—afegí com frase definitiva, que ja 'n sabia l' efecte.

Se quedaren la corona, baixaren un llas del caixó de *inolvidables esposos*, per viudas del primer any, van pagar y sortiren.

Un cop fora, 'l dependt despatxá un *recuerdo eterno* á dugas senyoras més, fins que al últim se dirigí á una bona dona qu' en un recó de botiga, seria y trista, y ab els ulls moradenchs y masegats per l' empena del dolor, feya rato qu' esperava.

—Qué volia?

—Una corona.

—Cóm la voldria?

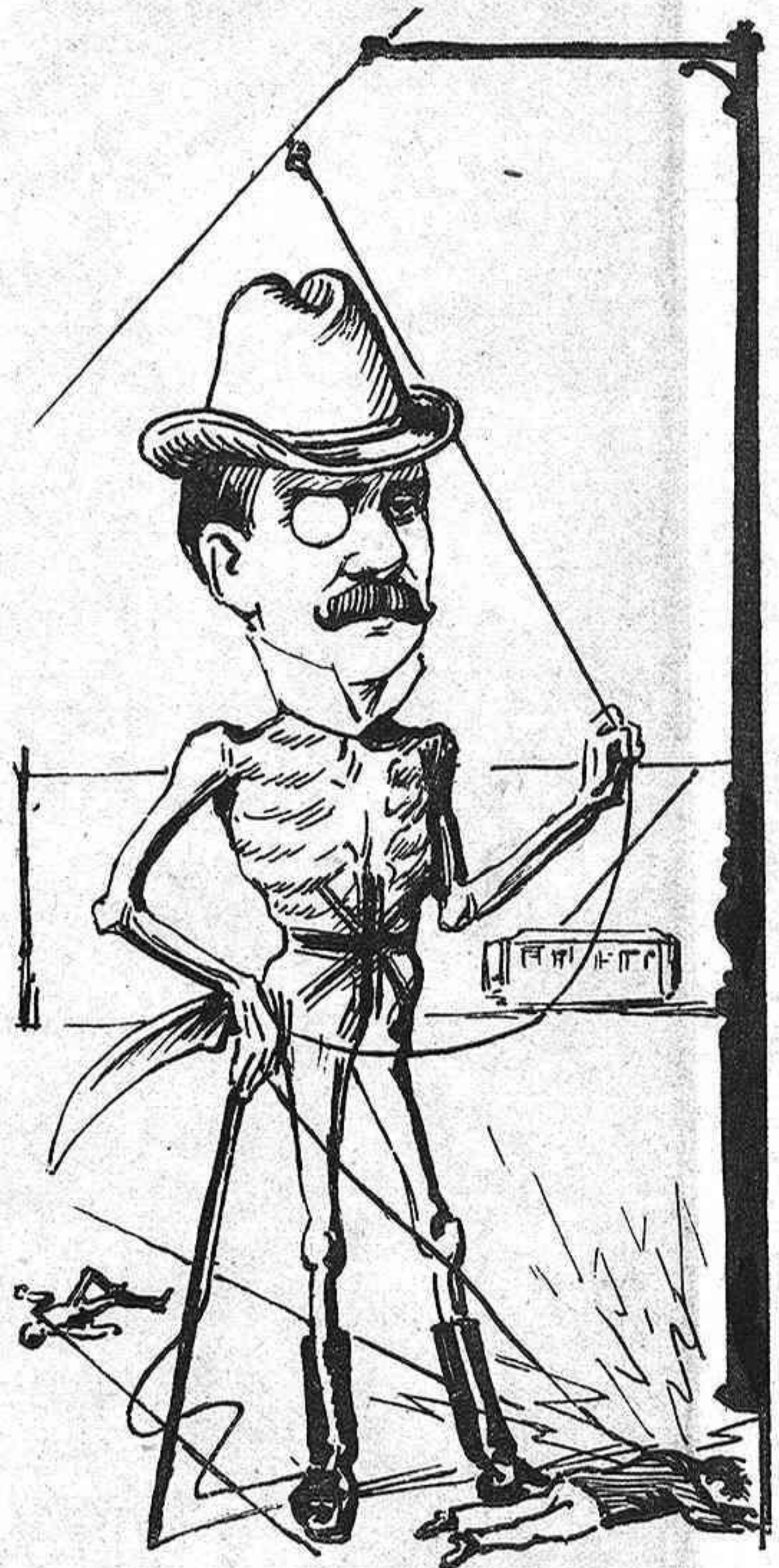
—Qué se jo, pobre de mí! Com vosté vulgui.

—Vol gastarhi gayre?

—Tot lo que porto—digué deixant caure en el taulell algunas pessetas en plata barrejadas ab untada calderilla.

Aquell amable dependt ab sa práctica mirada, doná ullada segura, comptant las pessetas que colgava 'l pilot de calderilla, y va acostar una corona una mica mes barata de la suma que ab la vista havia tret.

L' HÉROE DEL DIA

Una figura bonica y de gran celebritat; ell, com ja haurán observat no es cap mort, pero 'n fabrica.

pensa que 'l jorn de ta talla
t' han de veure 'l migrat rull,
y ab l' esclafit de la rialla
castigarán ton orgull.»

MARIANO AGUILÓ.

Del *Llibre de la Mort.*)

CONVENIENCIA MORRIS «SUPREMA LEX»

Quan vostés tornin á néixer, si volen seguir un bon consell, procurin néixer inglesos.

Adornats d' aquesta nacionalitat, vinguin á Barcelona, colóquinse en la gerencia d' un tranvia, pòsinse en contacte ab l' Ajuntament... y podrán fer tot lo que 'ls dongui la gana.

No s' haurán de pendre altra molestia que arribar-se fins á casa la Ciutat y obrir la boca.

—Convindria que 'm deixessis enllassar dugas vías que ara están separadas.

—Concedit.

—M' aniria molt bé que m' empedressis uns quants carrers dels que jo usufructúo.

—S' empedrarán.

—M' haurias de deixar tirar mitj Barcelona enlayre.

—Tírali.—

Ja podrà ser absurda y descabellada la demanda que fassin. Estiguin tranquils. Mentres vostés siguin inglesos y ho sápigam *demanar bé*, tinguin la seguretat de que 'ls nostres concejals no 'ls dirán may que no.

**

Si hi ha algú que ho dupli, aquí tenen l' *inglés* del tranvia de Gracia que no 'm deixarà mentir.

En Rius y Taulet—de despilfarradora memoria—

va fer posar als jardins de la Ciutadela un cartell concebut en aquests termes: «Siendo este Parque propiedad de todos los ciudadanos, á todos ellos interesa su conservación.»

No estaria gens fora de lloch que l' actual alcalde, obrant ab sinceritat, ne posés també un altre en los punts més céntrichs de Barcelona, qu' en resúm vingués á dir:

«Siendo estas calles propiedad de mister Morris, podrá el *inglés* hacer en ellas todas las barbaridades que se le ocurran.»

Perque, ben clar salta á la vista; 'l lletrero podrá no haverse publicat, pero ¿que l' *inglés* es l' amo de Barcelona? Vaya si ho es! Una especie de Mac-Kinley que ha *ocupat* la ciutat per dret de *conquista*—y donguin vostés á aquesta paraula 'l sentit més diabólich que vulguin—y que si á horas d' ara no 'ns ha intimat l' *evacuació*, es per un excés de benevolencia... y perque 'ns necessita pel seu negoci.

Els carrers son d' ell, las plassas son d' ell, los passeigs son d' ell. Representant de la Providencia sobre la terra... barcelonina, ell fa, ell destá, ell mana y disposa; ell diu per ahónt hem de passar, ahónt hem d' enfonzarnos y ahónt hem d' anar de bigotis.

**

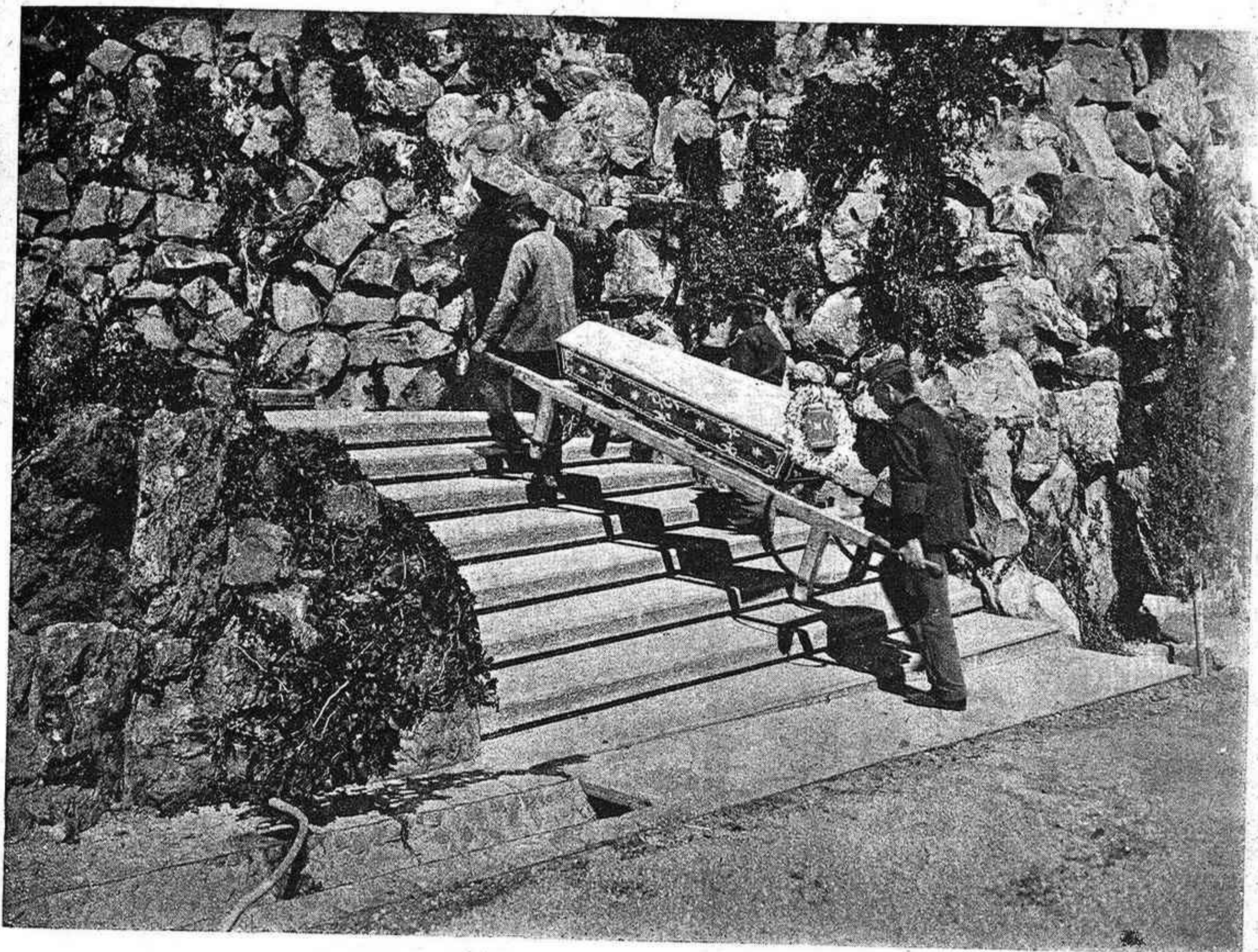
CEMENTIRI NOU

(Fotografia especial de *La Esquella*.)

Lo guardiá de la mort.

L' ULTIM VIATJE

(Fotografia especial de *La Esquilla*.)

Conducció de un cadavre.

¿Li convé fer obras aquí ó allà?

Vinga gent, vinga alsar un campament com de tribu africana, y ala, cops de picot, que aquí soch l' amo.

Terras cap amunt, pedras cap avall, ferros sobre l' acera, columnas al mitj del pas, y embolica que fa fort.—«En Morris ho mana.»

¿Li perjudica treballar de dia en tal ó qual enllás?

Traballarém de nit, y alborotarém al veynat, y forjarém, y tallarém rails y no deixarém dormir á ningú. ¿Qué n' ha de fer l' *inglés* de las conveniencias dels altres?

¿Que una acera del passeig de Gracia li fa nosa?

S' escrostona l' ángul fins que 'l cor li diu prou, y ja tenim arreglat el conflicte.

¿Que en un altre punt la curva fa de mal girar pels seus cotxes?

Se talla 'l passeig á biaix, deixanthi un passadís á la mida, y viva la Pepa!

¿Que per la colocació dels cables eléctrics els arbres el destorban?

Pues....

Aixó dels arbres mereix capítul apart.

•••

Qualsevol dia que passin per la Rambla de las Flors, baixant de Canaletas, tinguin la bondat de contar los plátanos de la dreta, comensant per Betlém. ¿Se 'n recordan? Aquells plátanos tan bonichs y frondosos, que al istiu constituheixen lo mes bonich ornament d' aquella famosa Rambla.

Cóntinlos en la forma que 'ls dich, y veurán lo que hi troban. Un, dos, tres, quatre, cinch, sis, set, vuyt.... ¿Qué tal? Ja 'ns hem parat: set, vuyt: lo plátano número nou no hi es.

¿Qué s' ha fet? Dijous, l' altre dijous, bé era allí, ufá, verdejant, ple de salut y de vida. ¿Qué s' ha fet, donchs?

Aquell arbre, 'l plátano que falta á la llista y que l' últim dijous ostentava sas brancaas plenas de fullas, no es allá.... perque divendres á la nit va ser arrancat.

Y va ser arrancat de nit, perque las cosas excessivament lletjas solen ferse á las foscas, á favor de las tenebras, quan ningú ho veu y 'ls executants de la mala acció poden obrar ab desahogo.

¡Pobre plátano! Estava una mica inclinat á la dreta, las brancaas feyan nosa als fil ferros de 'n Morris y 'l *conquistador* de Barcelona no va titubejar.

—Agaféu aquest arbre y trayéumel d' aquí.

—¡Miri que la gent s' escandalisará quan se n' adongui!

—Arrenquéu, y no 'n feu cas de la gent—degué respondre l' *inglés* arronsant las espatillas:—¡Estaria jo ben guarnit si havia d' escoltarme al públich!.... Si tant convé, dirém que s' ha hagut d' arrancar.... perque queya.—

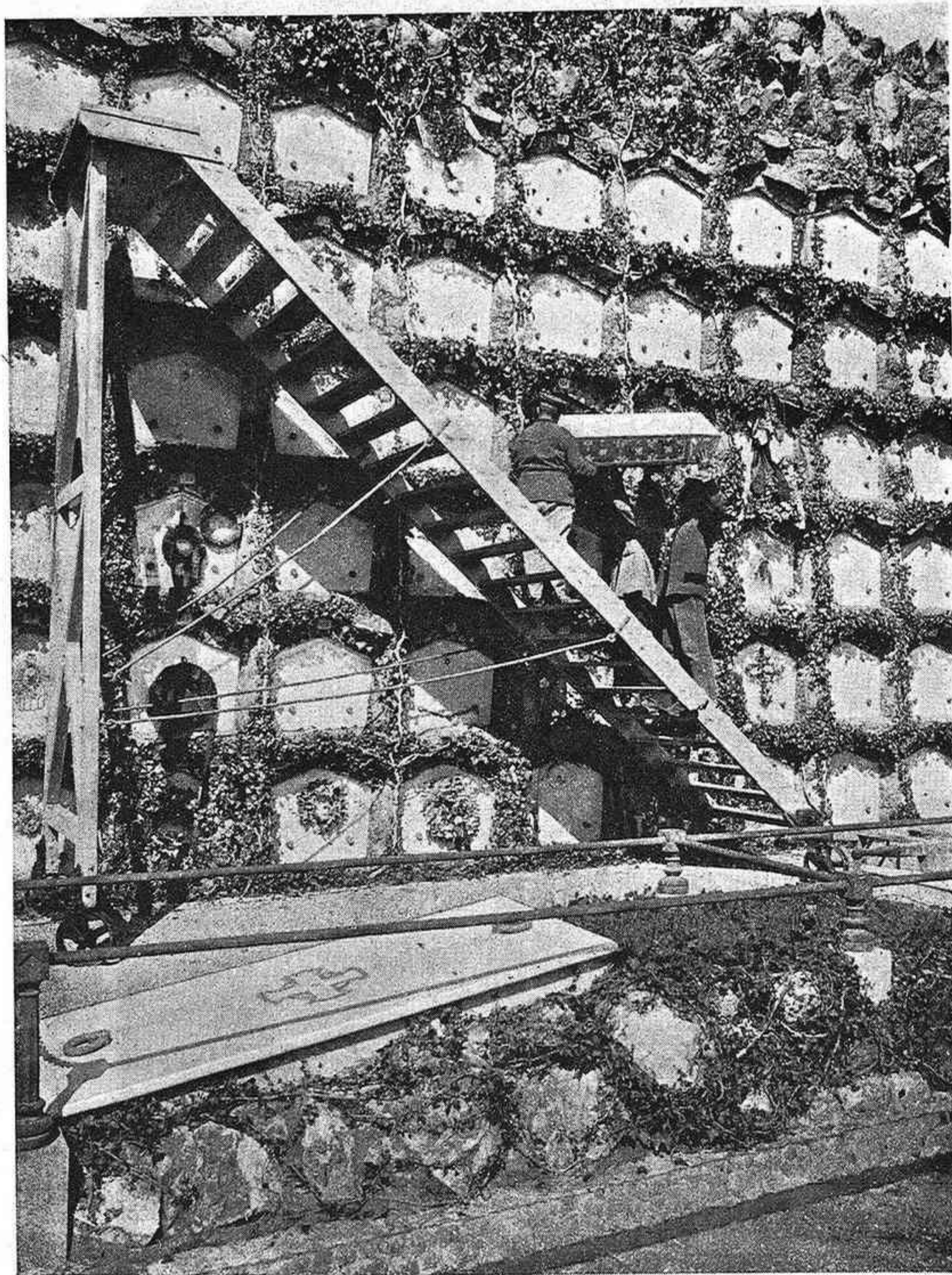
Aquest va ser l' argument de la comedia y la explicació que 's donava als pochs curiosos que presenciaren l' atrocitat.... Un arbre que cau, un arbre que s' ha convertit en un perill pels transeunts....

LA VIUDA ENAMORADA (per O. JUNYENT.)

Los morts que son estimats viuhem sempre!

LOS NINXOS ALTS

(Fotografia especial de *La Esquella*.)

— ¡A dintre!...

— Li agrada aquesta?
Que sí, va senyalar d' esma, inflantseli 'ls ulls de llágrimas.

— Aquesta es de molta durada.

— Ja li dich que te d' esserho. Es pel meu pobre fillet— digué arrancant á plorar.— Y si molt comvé serà l' última.

SANTIAGO RUSSINYOL.

(De *Fulls de la vida*).**EPITAFIS**

En aquet forat que veus
hi jau l' avaro Molinas.
Un dia 's tallá 'ls dos peus
per estalviars' las botinas.

LL. SALVADOR.

En aquestá tomba jau
l' espós de la Pau Segura:
d' ella fou sempre un esclau
y tan sols trobá la pau
en la freda sepultura.

F. CARRERAS P.

Descansa una noya aquí
qu' en vida siguié criada,
va morir la desgraciada
causada de tant servi.

F. LLENAS.

Aquí descansa en Bracons,
adroguer de la Bisbal
que va acabar els turrans
la vigilia de Nadal.

M. LLUSÁ.

Dintre d' eix ninxo ente rat
jau un de mida tan baixa
que 's lliará de sersoldat;
mes passá una enfermetat
y al fi tingué d' entrá en caixa.

JULIÀ CARCASSÓ.

Mon marit descansa aquí
era 'l pobra un tros de pa:
pro quan m' hi enterrin á mí
deixará de descansá.

ESQUELLOTAIRE.

Teatros

PRINCIPAL

«OBRAS: *Obras son amores*.»

Aixís deya l' anunci de la inauguració de la temporada; pero fins ara no s' han vist mes que *amors vells*, puig com á tals poden considerarse las produccions castellanas *El primer galán* y *El amo del cotarro*.

Aixís, donchs, no extranyin que 'm reservi l' ocupar-me de aquest teatro pera quan els toqui 'l torn als *amors nous*.

Aixís ho prometém, dispos-tos á cumplir, que per nosal-tres també, com per l' empre-sa, *obras son amores*.

ROMEA

Basada, segons totas las apariencias, en un assumpto no-velesch del género Larra ó Perez Escrich, la comedia *Fum de palla* conté una barreja de escenas jocosas y sentimentals. La moral casulana surt en ella mes ben tractada que la pintura dels tipos, per cert bastant borrosa, y que 'l de-sarrollo de l' acció, bastant descuidada é inconsistent.

Los personatjes en sas entradas y sortidas obeheixen mes que á la lógica de las situaciones, á las conveniencias del autor. Hi ha ademés un detall que dificilment se pot admetre y es que D. Pau Guerra, un home rich que llen-sa 'ls diners á grapats, emprenent llarchs viatjes sempre en busca de conquistas, s' hospedi en una miserable dispesa de sis rals diaris, ahont la gassussa hi té 'l seu regne.

Deixant apart aquests y altres defectes, l' obra ofereix algunas escenas entretingudas y 'l diálech está amanit de tant en tant ab xistes y ocurrencias enginyosas, que ajudan á fer mes passador y agradable aquesta especie de *ragoût* de un género escénich algun tant rescafat.

L' autor, D. Arthur Carreras, siguié aplaudit y cridat á las

taulas, presentantse al final de la representació á recullir els aplausos de la concurrència.

Res s' hi hauria perdut si 'ls actors, en general haguesen estat mes segurs en la interpretació de sos respectius papers. Algú 'l sabia tan poch, qu' estava sempre com engaxat á la veu del apuntador, y fins aixís s' entrancava. Se 'm figura que lo menos que pot exigirse á un comediant es qu' estudihi 'ls papers que se li confian. ¡Qué dimontri! Per aixó cobran, y després de tot, no costa pas tant.

NOVEDATS

Ha terminat sas funcions la companyia d' ópera, donantnos per acabar una tanda de beneficis, que com era d' esperar se traduhiren en grans entradas y calurosas ovacions.

Primer el de la Srta. de Lerma que cantá la Valentina dels *Hugonots* com una consumada artista. Sigué festejada en lo teatro, pel carrer y fins davant del seu domicili. La seva brillant campanya de Novedats li assegura un espléndit porvenir en sa artística carrera.

La *Huguet* triá ab molt acert la *Lucia* pera fer gala una vegada més dels primors que atresora en sa garganta. Tant en l' ópera de Donizetti com en las dos pessas que cantá per postres estigué verdaderament deliciosa, com aixís li demostrá 'l públich ab sos frenétichs aplausos.

El mestre Goula tancá la porta, essent dedicada al seu benefici l' última funció de la temporada. Tot quant diguessim respecte al gran triunfo que obtingué, resultaria pàlit. Digne resúm sigué la funció del dilluns de una campanya molt ben aprofitada y sostinguda ab verdadera maestría y á gust complert dels filarmónichs barcelonins, que feya molt temps se veyan privats de la presencia del célebre y estimat mestre catalá dirigint aquí una companyia lírica. En vista del bon éxit de la temporada de Novedats, estém segurs no hi haurá un sol *dilletante* que no digui ab nosaltres:—¡Qué 's repeteixi!

Lo teatro de Novedats ha quedat á disposició de una companyia dramática dirigida per l' intelligent actor don Miquel Cepillo, qui, aixís com l' any passat pogué explotar la rica mina de *Los dos pilletes*, conta enguany ab una obra d' espectacle, no menos interessant que aquella y com aquella també importada de París pel distingit escriptor D. Joan B. Enseñat, que en aqueixas materias teatrals té ben demostrat que 'n sab la prima.

CATALUNYA

La batalla de Tetuán no es ni molt menos una producció de primera forsa. Per l' assumpto, pel desenvollop, y per la casi totalitat dels seus incidents ofereix un ayre marcat de parentiu ab algunas otras produccions aplaudidas anteriorment. Lo camí del género xich te unas roderas bastant fondas, de las quals no tots els autors acertan á separarse'n, tant menos quan aqueix camí conduheix als autors al cobro de suculents trimestres.

No obstant, la sarsueleta dels Srs. Perrín y Palacios ab música del mestre Valverde fill resulta extraordinariament animada, bulliciosa y divertida. No careixen de xistes algunas de sas escenas, y respecte á la música sobresurten una polka de bandurrias y guitarras y un xotis molt ben encaixat ab la situació. 'L públich exigí la repetició de las dos pessas.

En los demás teatros poca cosa de nou

Al *Tivoli-Circo-equestre*, las funcions ofereixen l' atractiu del *Biograph*, ab el qual s' exhibeixen vistas de molt efecte.

Al *Gran-via* s' anuncia 'l próxim estreno de una nova obra titulada: *Los Españoles*.

Lo *Gran Teatro del Liceo* s' ha obert l' abono. Lo personal de la companyia resulta escullidíssim y 'l repertori de obras acertat. La temporada s' inaugurarà ab l' estreno de *André Chenier*, del mestre Giordano, per la qual s' están ja pintant las corresponents decoracions.

Faig franch al lector de la representació del drama de l' Iglesias *Els Conscients*, donada al *Lirich*, remetentme á lo que vaig dirne, al ser estrenat á un teatret de Sant Andreu. No obstant persisteixo en creure que aquest género, completament exótich no s' aclimatará aquí fácilment, quan no ha pogut aclimatarse ni en los paissos brumosos de ahont procedeix. Las passions destinadas á la exhibició escénica entench que han de dimanar directament de l' ànima dels personatjes, millor que de las caborias metafísicas dels autors, tan allunyadas de la realitat visible y sensible.

Y per últim posaré punt final á las presents ratllas re-

cordantlos que 'l diumenje al vespre en Malats donará un gran concert al *Teatro Lirich*.

El pianista Malats es una verdadera eminencia, honra de Barcelona. Lo seu mérit extraordinari está plenament sancionat pel públich de París y d' otras capitals d' Europa. Y 'l programa del concert de diumenje es una briosa mostra del bon gust y del gran valor del concertista.

N. N. N.

FUNERARIAS

«Sense que li toqui 'l vent,
baix aquesta freda llosa
jau fa temps la méva esposa.
«*Requiescat in pace. Amén.*»

Un marit que aixó llegí
digué trist:

—¡Ah y que 'm subleva,
lo no poguer á la meva
ferli un epitafi així.

LL. SALVADOR.

—Jau aquí...

—No diguis res,
qu' es un que li dech dinés.

MR. EUGON.

CANTARS

Hasta després de la vida
conservarás ton encís,
y al entrar al cementiri
tots els morts farán l' ull viu.

J. OLIVERAS.

LAS CLAVEGUERAS DE BARCELONA

Es clar, sense netejarlas,
ni 'ls morts poden soportarlas!

EN LO CAMP DE LA IGUALTAT

(Fotografia especial de *La Esquella*.)

Tombas de preferencia.

L' un per l' altre 'ls dos sufriam:
ara ella no sofreix gens,
pero jo, densá qu' es morta
pateixo mil voltas més.

Cansat de aquest mon d' afanys
de miserias y tristesas
sé enterrat aquí voldria
hont hi jau la mare méva.

Un galán aquestas ratllas
sobre un ninxo fén grabar:
'La que aquí jau era lladre
perqué 'l cor me vá robar.'

MAGÍ CASANOVAS.

DIALECH

—Sota aquesta creu pesada
descansa ma sogra Pona.
—Devia ser bona dona
quan la tens ben enterrada.
—Mes dolenta que una peste.
Eixa creu que veus aquí
es símbol que manifesta
la qu' en vida 'm féu du á mí.

EMILIO SUNYÉ.

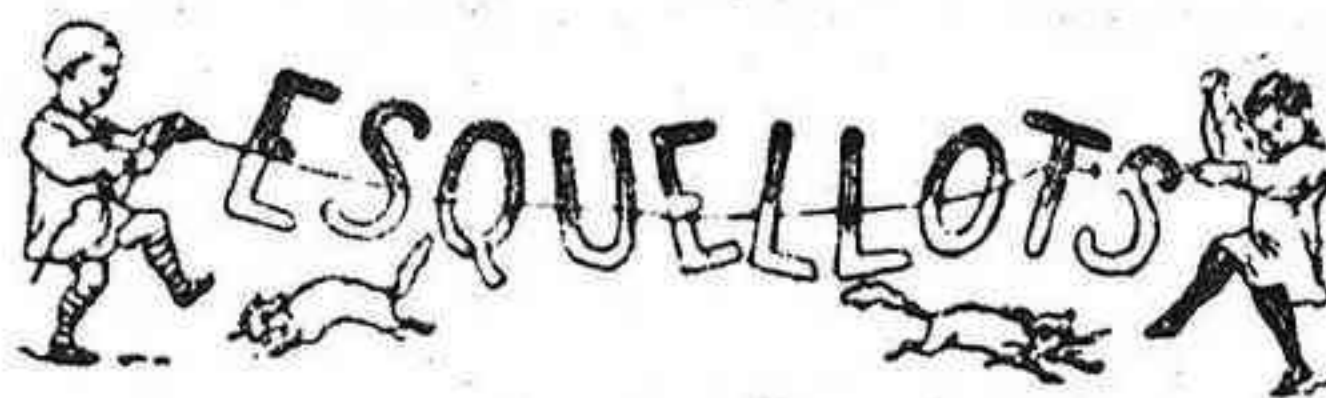
PENSAMENTS

Tenim pena de la vida
desde que venim al mon;

ergo, lo que sol fe 'l metje
es aplellarnos la mort.

Siguís vell ó siguís jove,
siguís pobre ó potentat,
siguís felís ó no 'u siguís
á la fossa has de fer cap.

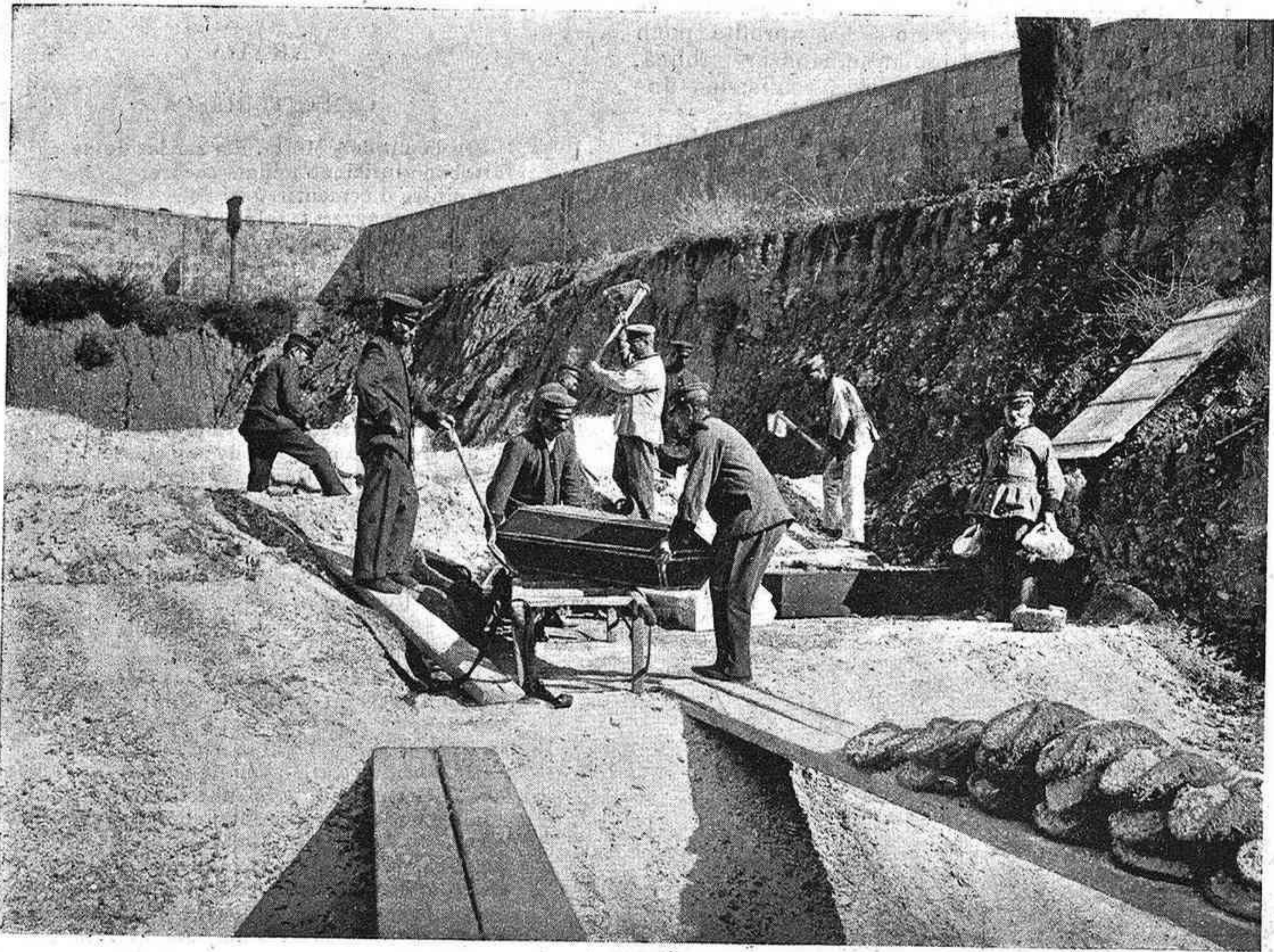
J. F. B.

L' acort suscrit pels representants dels gremis no ha posat fi ni molt menos á la *huelga* del gas. La resistencia á donar gust á las empresas va cundint de día en día, y l' exemple del carrer de la Cadena que sigué 'l primer en declarar que 'ls bunyols confeccionats al govern civil no eran del seu gust, ha tingut tants imitadors, que avuy passen ja de quaranta 'ls carrers que 's negan á menjarse 'ls.

Y apart de la *huelga* realisada per carrers, en lo resto dels qu' encare no s' hi han adherit en sa totalitat, son en gran número 'ls botiguers que s' abstenen d' encendre gas. De manera que si anessim á contar es ben poch lo que han conseguit els representants dels gremis que tan dócilment van pres-

EN LO CAMP DE LA IGUALTAT

(Fotografía especial de *La Esquella*.)

La fossa comuna.

tarse á suscriure un acort que ha tingut la gracia de no satisfer á ningú.

**

Alguns maliciosos suposan que la docilitat de aquells senyors es deguda á certas promesas que á tres d'ells va darse'ls de ferlos regidors en la mes próxima fornada.

O com si diguessim: ja se'ls ha canalisat pera convertirlos en *farols* de la Casa gran.

Aixó podrà ser ó no ser cert; pero la extranya conducta que guardan, el silenci que observan, abstenintse d'explicar la seva conducta al públich qual representació tenian, son motius mes que suficients per donar pábul á tota mena de murmuracions.

De totes maneres resulta que s'han equivocat de contador: el públich volia que tanquessin el del gas, y ells han tancat el de las explicacions.

Aixerit com una calándria, un periódich tarragoní entonava días enrera 'l següent refilet:

«Ayer fué día de júbilo para los aficionados á la caza por el sin número de pájaros que se cogieron en los *paranys*. Hubo red que de un solo tirón recogió doce y catorce docenas.»

¡Y no'hi ha hagut autoritat que de *un solo tirón* haja agafat als miserables infractors de la llei flament de protecció als aucells, que aixís se complaühen practicant un *sport* tan danyí per l'agricultura!

Pero jo ja ho veig: avuy las autoritats están molt

ocupadas en lo maneig de las telas pera cassar els últims *pínsans* dels pobres contribuyents.

Vaja, al últim s'ha resolt no partir de cap manera la Rambla del Mitj, conforme algú pretenia ferho.

—¿Saben que trobo molt extrany que l' Ajuntament haja donat aquesta proba de inconseqüencia?

—¿Cóm vol dir?

—Senzillament, son tants els disbarats que acostuma á fer, que hasta 'm vé de nou que no haja consumat el de partir la Rambla.

Próximament arribarán á Barcelona grans contingents de tropas repatriadas. Molts dels soldats vindrán malalts y necessitats de tota mena d'ausilis.

Y no obstant no veyém que 's fassa 'l mes mínim preparatiu per aténdrels y socórre'ls.

Ni tant sols se mouhen aquells elements que quinze días avants del desembarch de 'n Polavieja ja comensavan á erigir á la Porta de la Pau aquell famós arch de triunfo que 'ls va costar un grapat de milers de duros.

¡Quántas y quántas miserias no 's podrian ara socorre ab una cantitat com la que 's va invertir tan miserablement!... ¡Y no obstant, no 's recordan poch ni molt dels pobrets soldats!

Sempre serán aixís aquests piadosos patriotas. Als generals cristians els fan *Archs de triunfo*: als soldats malalts els fan l' *arquet*.

Demà dissapte publica *La Campana de Gracia* son número extraordinari, dedicat á la commemoració dels difunts.

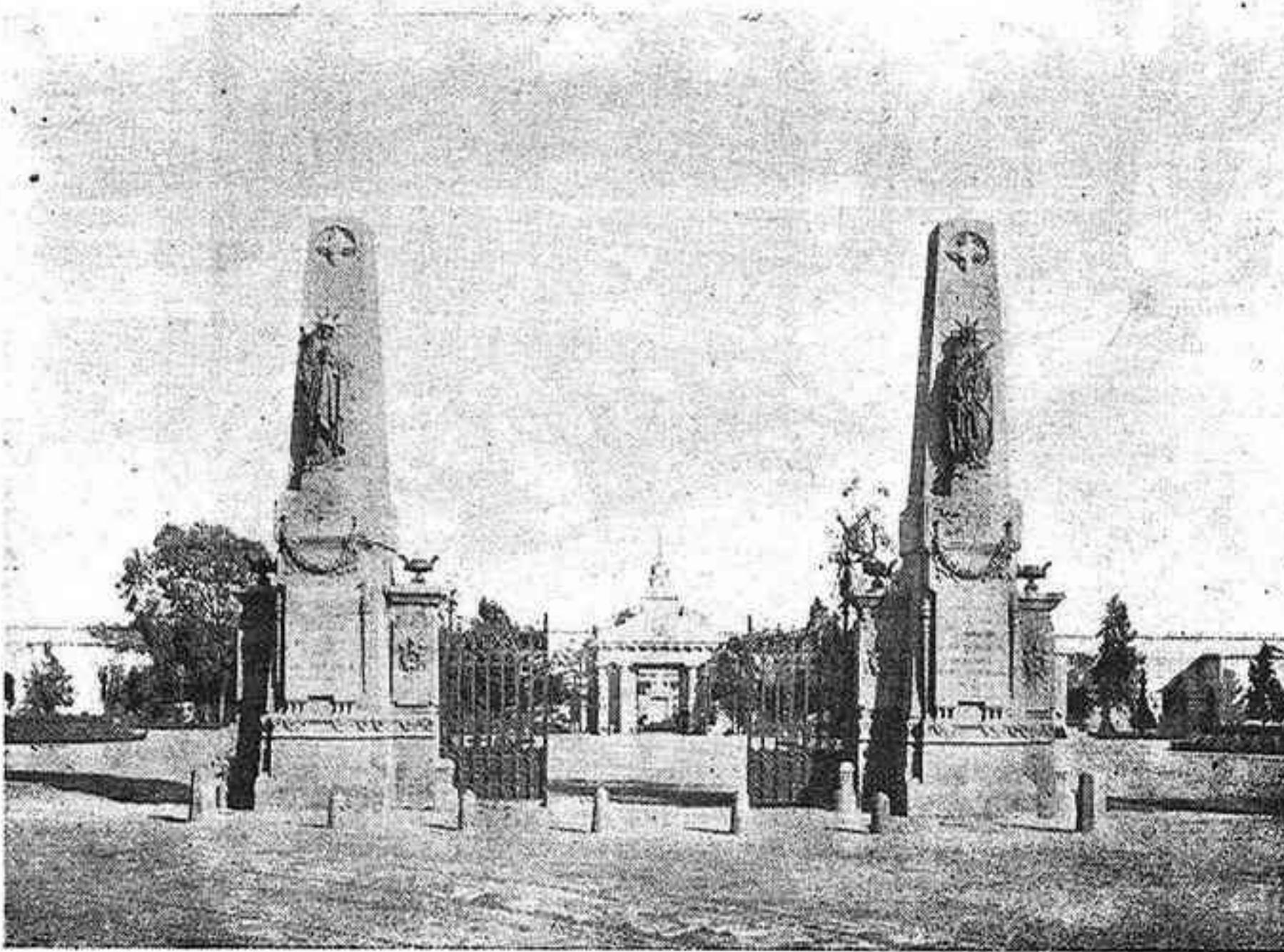
Tenim d'ell las millors noticias. La política va posantse á punt de solfa, y no se 'n aprofita poch que diguem el valent y popular semanari republicá, que tan enérgicas campanyas porta realizadas durant sa llarga existencia.

¡Y figúrinse una *Campana* dedicada als Morts, haventn'hi tants á Espanya!

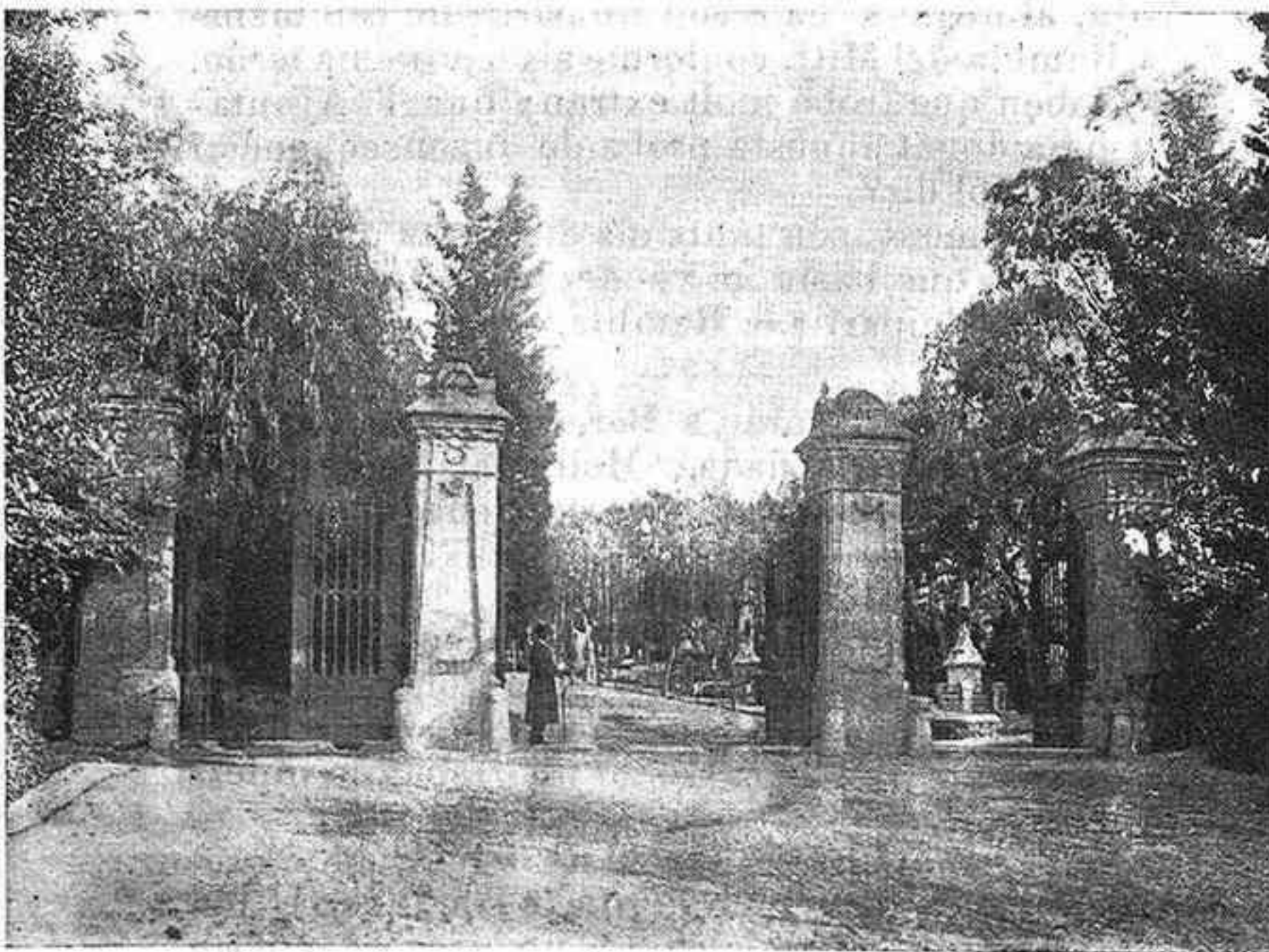
Venint de un concurs agrícola, un ganader mostrava ab orgull una medalla d'or que li havia concedit el Jurat.

—Veritat es que no tinch fills—deya ab alegría—pero en cambi crío porchs, que no deixan de proporcionar-me moltes satisfaccions.

PORTAS DELS CEMENTIRIS BARCELONINS

La del vell.

(Fotografia especial de *La Esquella*.)

La del nou

TRENCA-CAPS

XARADA

CEMENTERIESCA

Era la nit dels Morts. Per ser las dotze faltaban vinticinch minuts encare; per dintre 'l cementiri jo anava esparverat; tament semblava que per 'liá pó tenia de que algú no 'm fiqués má á la butxaca.

Al arribá *hu* cert puesto bastant fréstech sento una ma que 'm cau sobre la espatlla y una veu esquerdada que 'm diu:—Ola; ¿ahont vá tot sol per 'quí 'l senyó Staramsa? Em giro y veig un tipo que de repatriat tenia fatxa, puig tot lo seu *segón* donava probas de que *quart* no menjava de cap classe. —Sís-qui hi vingut un rato, li contesto per veure si puch fe alguna xarada. —¿Y no ha trobat materia?

—Ni una gota.

—Donchs *tres-cinch* cap aquí; ¿no li fan gracia aquestas lluminarias?

—Aixó sembla

un carrer de ciutat, al iniciarse la huelga del gas; però tan á las foscas balleu á mitja nit el ball macabra?

—Y donchs? y que per cert li agradaria, la *Puda seca* aquí no hi fa cap falta.

—Be; aném cap allá aném, que aquí fa un *griso* que potser me *total* y no 'm convé ara.

¿Sabeu que estich pensant?... que en aquest poble hi heu de estar be vosaltres;

ab la excusa de que no teniu vida deu semblar que estiguen á can Xeixanta.

—Ningú se *hu-dos-tres-quart* aquí, ni es cosa de *quart-tres* ni per res maj amohinarse,

sigá 'l govern dolent... ó sigá péssim, ó posin nous impostos y recárrechs cap mal de cap ens dona.

—¿Y quan teniu d' escriure alguna carta tampoch hi poseu sello de cinch céntims?...

—Qué 's creu que som tan ximplés?...

—Quína ganga!

—Y cédula 'n gastéu?

—Aixó es *dos-sexta*

que sols els vius (ó els tontos) son qui 'n gastan.

—Y delloguer ¿qué tal?

—No 'm fassi riure;

aquí d' aquestas cosas no se 'n parla.

—¿Y 'ls consums, com están?

—Pues... consumintse.

—¿Sabeu que casi 'm feu agafar ganas de morirme?

—¿De veras?

—De qualsevulga cosa.

—Es que no *quarta*—

tercera-quinta-sis gens aquí dintre; ¿vol que are 'l mati jo?

—Be, no, no encare....

que á casa aquesta nit m' esperarían.

—Si; vingui... ja veurá... donguim la cama....

—Ep, no, no; que 'm feu mal; no *fumém* bromas. ¡deixeume aná!...

—Si es joch de pocas taulas....

no tingui po.... ¡á la una! ...

—¿Que feu ara?

¡á las dos!.... ¡¡á las tres!!... y aquí 'm desperto ó sinó, de segur.... que dormo encare.

J. STARAMSA.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Demá dissapte 29 Octubre
EXTRAORDINARI

DE

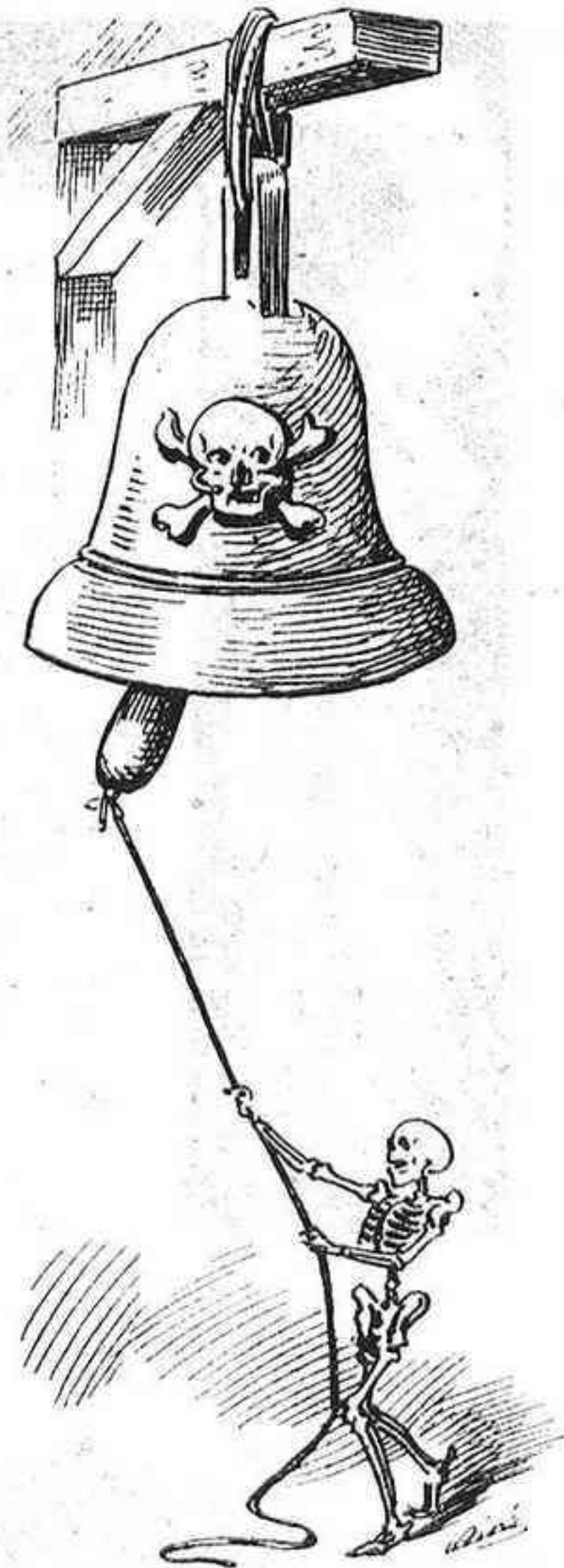
LA CAMPANA DE GRACIA

DESTINAT Á CONMEMORAR LA

FESTA DELS MORTS

Ilustrarán sas planas los coneguts artistas M. MOLINÉ, JOSEPH LLUIS PELLICER y R. MIRÓ.

8 planas | Text dels habituals redactors y colaboradores | 10 céntims

EL NUEVO TENORIO

POR

JOAQUIN M.ª BARTRINA

Y

ROSENDO ARÚS Y ARDERIU

4.ª edición.

Ptas. 2.

DON JUAN TENORIO

POR

D. JOSÉ ZORRILLA

Precio 2 pesetas.

EN JOANET Y EN LLUISET

PARODIA DE

D. JUAN TENORIO

EMPESCADA PER

SANALL Y SERRA

Preu 2 ralets.

DIONISIO PÉREZ (Dr. Pedro Recio de Tirteafuera)

JESUS (MEMORIAS DE UN JESUITA NOVICIO)

Un tomo 8.º Ptas 1.

ALMANAQUE BAILLY-BAILLIERE

Ó SEA

PEQUEÑA ENCICLOPEDIA POPULAR DE LA VIDA PRÁCTICA

Aparecerá la próxima semana

ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

pera l' any 1899

Poden nostres corresponsals fer lo pedido á fi d' evitar á última hora aglomeracions en lo treball d' administració, pues ja saben que fem los envíos per rigurós torn.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

CORONAS

Si las coronas fúnebres poguessin parlar ¡qué 'n seria avny de divertida una visita al cementiri!

Inscripcions, llegendas, dedicatorias... no n' hi ha cap que digui lo que en rigor hauria de dir.

Pero 'ls vius manan, y als morts no 'ls queda altre remey que callar y soportar resignadament tot lo que 'ls penjan davant de la lápida.

Miréu aquest llás: *A mi querida esposa*. Va matarla á disgustos... y té l' humor de dirli *querida esposa!* ¿Qué li costaria á aquest marit escriure senzillament en las cintas: «Descansa de gust, que jo també faig lo mateix?»

Aquest' altra: *A nuestro inolvidable tío*. Naturalment, encare dehuen durar los diners que 'ls nebots van arreplegarli, y es clar que no l' olvidan! ¡Ay d' ell el día que 'ls fondos s' acabin! ¡Qué 'n veurá pocas més de coronas!

A mi idolatrado Lázaro! Aquesta dedicatoria es d' una viuda qu' en vida del marit tenia un cosí... y

ara 'n té dos. ¡Quánt més breu y expressiu no hauria sigut suprimir l' idolatrado y posar únicament: ¡Pobre Lázaro!

¿Y aquesta? *Recuerdo eterno!*... No tan eterno com lo qui l' ha portada fa veure. Justament tot venint al cementiri l' interessat anava calculant que si las cosas no s' arreglan, l' any que vé ho deixarà corre.

Tu fiel Manuela... *A mi querido hermano...* *A mi adorada sobrina...* *No te olvido!*... Es dir, sempre lo mateix: fingiment, hipocresía, comedia, ¡paraulas!

Tan acostumada está l' humanitat á enganyarse mútuament, que ni sab prescindir de ferho ab els que ja reposan en la tomba.

Una cinta ben llarga, una colecció de lletres engomadas y ¡aquí que no peco! Pósa-hi lo que vulguis, que 'ls obsequiats no reclamarán.

Per mí, de coronas sinceras y dignas de crédito, no mes n' hi ha que unas.

Las que no dihuen res.

MATÍAS BONAFÉ.

